

Viitasammakkoselvitys 2026

Pateniemen rantareitin asemakaavan muutos

Sisällys

1	Tausta.....	2
2	Viitasammakkoselvitys.....	3
2.1	Selvitysmenetelmä.....	3
2.2	Maastokäynnit.....	3
2.3	Tulokset.....	4
3	Tiivistelmä ja johtopäätökset.....	7
4	Lähteet.....	8

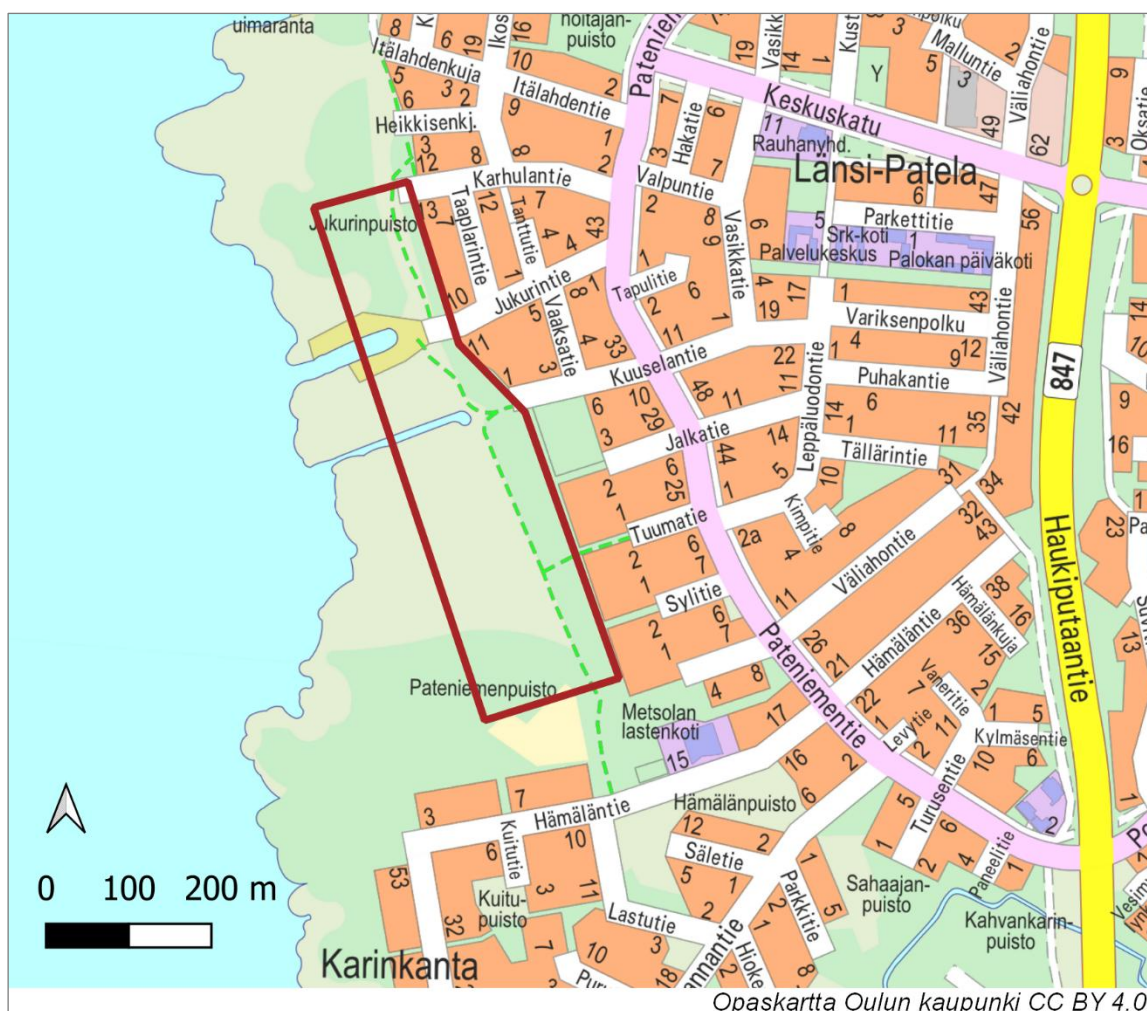
Kannen kuvassa Kuivasniittyjen hoidettua merenrantaniittyä, jota on rajattu laajalti viitasammakon lisääntymis- ja levähdysalueeksi.

1 Tausta

Rajakylän ja Pateniemen kaupunginosissa on käynnissä asemakaavan muutos. Tavoitteena on osoittaa aluevaraus kävelyn ja pyöräilyn reitille Rajahaudantien ja Pateniemenrannan välille.

Kaavahankkeeseen on laadittu useita luontoselvityksiä (Ramboll Finland Oy 2020 ja 2021, Aallokas Oy, Albus Oy & A-Insinöörit Oy 2025). Niissä tehtyjen viitasammakkohavaintojen lisäksi Suomen Lajitietokeskuksen havaintotietokantaan on ilmoitettu alueelta useita viitasammakkohavaintoja.

Länsi-Patelassa tehtiin suunnitellun rantareittilinjauksen ympäristössä tarkentava viitasammakkoselvitys Oulun kaupungin toimesta keväällä 2026. Maastokäyntejä alueelle tekivät biologiharjoittelijat Anni Karppinen ja Riku Karjalainen sekä suunnittelubiologi Sari Ylitulkila. Kevään 2026 selvitysalue on esitetty kartassa 1.

Kartta 1. Selvitysalueen sijainti ja rajaus.

2 Viitasammakoselvitys

2.1 Selvitysmenetelmä

Viitasammakkoja selvitetään niiden kutuaikana, jolloin lajin lisääntymispaikat saadaan rajattua viitasammakon lajityypillisen soidinään perusteella. Matalassa vedessä sijaitsevia kutupaikkoja lähestytään hiljaa ja varovasti, pysähdellen välillä kuuntelemaan. Kiikareista on usein apua sammakoiden havainnoinnissa kutupaikkaa lähestyttäessä, sillä arka viitasammakko piiloutuu havaitessaan liikettä. Kun kohdetta jäädään kuuntelemaan kasvillisuuden suojaan, aloittaa viitasammakko hiljalleen kutuääntelynsä uudelleen.

Viitasammakon kutumenot ajoittuvat Oulun seudulla yleensä toukokuuhun ja kestävät noin pari viikkoa. Kutuaikaan viitasammakkourokset ovat erityisesti auringonpaisteessa äänessä pitkin päivää. Lisäksi viitasammakot kutuääntelevät illalla ja yöllä, jos sää on tyyni ja vuodenaikaan nähden lämmin. Havainnointi on syytä tehdä ilta-aikaan erityisesti, jos alueella on taustamelua (Nieminen & Ahola 2017).

Soitimen jälkeen kutupaikoilta voidaan vielä kartoittaa kuturyppäitä. Sammakkolajin määrittäminen ei kuitenkaan onnistu luotettavasti kudun ulkonäön perusteella. Kutu kehittyy parissa-kolmessa viikossa nuijapäiksi. Toukkien kehitys jatkuu vedessä vielä kahdesta kolmeen kuukautta, jonka jälkeen pienet sammakot siirtyvät maalle.

Selvityksissä voidaan arvioida myös viitasammakoiden levähdyspaikkoja tarkastelemalla suotuisaa elinympäristöä noin kilometrin säteellä lisääntymispaikalta. Lajin levähdyspaikat eivät kuitenkaan ole yksiselitteisesti määriteltävissä lukuun ottamatta kutualueilla sijaitsevia talvehtimispaikkoja (Nieminen & Ahola 2017, Mäkelä & Salo 2024).

2.2 Maastokäynnit

Kevät 2026 oli haastava viitasammakkojen havainnoinnin kannalta. Huhtikuu oli Perämeren ympäristössä poikkeuksellisen lämmin. Oulun lentoasemalla huhtikuun 2026 keskilämpötila ylitti aiempien yli 70 vuoden havaintojen ennätysarvot. Lämpimimmät päivät osuivat kuun puoliväliin. Yöt olivat kuitenkin edelleen pääosin kylmiä. Huhtikuun puolivälin jälkeen säätyyppi muuttui uudelleen viileämmäksi ja epävakaisemmaksi. Vapun tienoilta säät alkoivat taas lämmitä (Ilmatieteen laitos 2026).

Lajitietokeskuksen havaintotietokantaan ilmoitettiin Pateniemen alueelta viitasammakkohavaintoja jo 20.4.2026. Sen jälkeen tehdyillä maastokäynneillä alueella oli kuitenkin käynnissä vuorokauden ympäri jatkunut viemäryö ja ajoittain ruoppaus alueen edustalla. Melun takia viitasammakkoja ei ollut mahdollista havainnoida.

Viitasammakon kutu todennäköisesti keskeytyi säiden viilentyessä, ja jatkui sitten katkonaisemmin useampien viikkojen ajan. Viitasammakkojen havainnointi onnistui alueella

yöaikaisilla käynnillä 8.5. ja 11.5.2026. Säätila oli molemmilla kuuntelukäynneillä selvityksiin soveltuva.

Viitasammakkoja kuunneltiin kartassa 1 esitetyn selvitysalueen läpi kulkevalta hiekkatieltä ja paikoin myös lähempää rantaviivaa. Laajinta merenrantaniittyä havainnoitiin lähinnä sen itäreunalta, koska niityllä oli jo pesinnän aloittaneita lintuja.

Kaikkien alueelle tehtyjen maastokäyntien ajankohdat, säätilat ja muut tiedot on koottu taulukkoon 1.

Taulukko 1. Selvitysalueelle tehtyt maastokäynnit ja tiedot säätiloista.

pvm	klo	säätila	tekijä	huomioita
21.4.2026	19:45– 20:05, 22:45	+7 °C, +4 °C, tyyntä	Ylitulkila	alueella äänekäs viemäryö, ei havaintoja
22.4.2026	8:00	ei kirjattu	Ylitulkila	alueella äänekäs viemäryö ja edustalla ruoppausta, ei havaintoja
29.4.2026	20:30– 21:05	+4 °C, heikko tuuli	Ylitulkila	alueella äänekäs viemäryö, ei havaintoja
8.5.2026	21:00– 21:15, 23:20– 23:30	+5 °C, tyyntä, +1 °C, tyyntä	Karppinen, Karjalainen	ensimmäisellä käynnillä ei havaintoja, jälkimmäisellä käynnillä 6–7 koirasta äänessä
11.5.2026	21:15– 22:00, 23:20– 23:50	+10 °C, tyyntä, puolipilvistä, +7 °C, tyyntä, lähes pilvetöntä	Karppinen, Ylitulkila	ensimmäisellä käynnillä ei havaintoja, jälkimmäisellä käynnillä 15–17 koirasta äänessä

2.3 Tulokset

Selvitysalueella tehtiin viitasammakkohavaintoja yöaikaisilla käynneillä 8.5. ja 11.5.2026. Havaittujen viitasammakkojen sijainnit ja arvio kutuäänneleiden koiraiden lukumääristä on esitetty kartalla 2. Kuvissa 1–6 on valokuvia selvitysalueelta.

Kartalla 2 on esitetty myös Pateniemen rantareitin kaavahankkeen aiemmissa luontoselvityksissä esitetyt viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkarajaukset sekä kaikki Suomen Lajitietokeskuksen havaintotietokantaan ilmoitetut viitasammakkohavainnot (havainnot 1.1.2000–, havaintopaikan tarkkuus 100 m, tarkistettu 10.6.2026). Myös tämän selvityksen havainnot tullaan ilmoittamaan Lajitietokeskukseen.

- viitasammakkokoiraat (lkm) 11.5.2026 OUKA
- viitasammakkokoiraat (lkm) 8.5.2026 OUKA
- ▨ lisääntymispaikka 2026 OUKA
- ▨ lisääntymis- ja/tai levähdyspaikka Ramboll 2020 ja 2021, Aallokas ym. 2025
- Lajitietokeskuksen viitasammakkohavainnot 1.1.2000-10.6.2026
- ▭ perinnebiotooppi (SAKTI, Metsähallitus 2024)

Kartta 2. Vuoden 2026 selvityksessä tehty viitasammakkohavainnot ja kohderajaukset. Lähimpänä rantaviivaa sijaitsevilla lisääntymispaikkarakajauksella 11.5.2026 äännelleiden 3–5 viitasammakon tarkkaa sijaintia ei saatu määritettyä, koska havainnointi tehtiin etäältä.

Kuvat 1 ja 2. Kuvia maastokäynniltä 29.4.2026. Näkymiä nykyiseltä reitiltä laajimmalle merenrantaniitylle ja nykyisen reitin vartta pohjoisen suuntaan. Rantaniitty oli pitkälti kuiva.

Kuvat 3 ja 4. Maastokäynnillä 8.5.2026 kolme viitasammakkokoirasta oli äänessä vasemman kuvan kohteessa. 11.5.2026 laajimmalla merenrantaniityllä näkyi useampia vesipintaisia kohtia (kuva oikealla). Kuturyppäitä ei havaittu.

Kuvat 5 ja 6. Kuvia nykyisen reitin itäpuolella olevasta vetisestä painanteesta, jossa oli useita kutuäänteleviä viitasammakkoja (11.5.2026).

3 Tiivistelmä ja johtopäätökset

Pateniemen rantareitin asemakaavan muutokseen tehtiin Oulun kaupungin toimesta tarkentava viitasammakkoselvitys keväällä 2026. Selvitykset kohdistettiin Länsi-Patelaan, suunnitellun reittilinjauksen lähiympäristöön. Tässä raportissa on esitetty alueelle tehtyjen maastokäyntien menetelmät ja tulokset.

Selvitysalueella havaittiin useita kutuäänteleviä viitasammakkokoiraita kahdella yöaikaisella maastokäynnillä toukokuussa 2026. Ensimmäisellä käynnillä selvitysalueen pohjoispuoliskossa havaittiin 6–7 kutuääntelevää viitasammakkokoirasta. Jälkimmäisellä käynnillä eri puolilla selvitysalueita havaittiin yhteensä 15–17 viitasammakkoa. Havainnoille tehtiin lisääntymispaikkarajaukset, mikäli niitä ei ollut tehty jo kaavahankkeen aiemmissa viitasammakkoselvityksissä.

Viitasammakko kuuluu tiukkaa suojelua edellyttäviin luontodirektiivin liitteen IV a lajeihin, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä (LSL 78 §). Poikkeusluvan saamisen ehdot ovat hyvin tiukat (LSL 83 §). Viitasammakon lisääntymis- ja levähdysalueet kuuluvat SYKE:n Luopas-oppaan (Mäkelä & Salo 2024) ohjeistuksessa arvoluokan 1 mukaisiin kohteisiin (Lainsäädännöllä turvatut kohteet).

4 Lähteet

Aallokas Oy, Albus Oy & A-Insinöörit Oy 2025. Pateniemen rantareitin luonto- ja maisemaselvitys.

Ilmatieteen laitos 2026. Huhtikuun 2026 kuukausikatsaus.
<https://www.ilmastokatsaus.fi/huhtikuun-2026-kuukausikatsaus/>

Mäkelä, K. & Salo, P. 2024. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Ramboll Finland Oy 2020. Länsi-Patelan rantareitin luontoselvitys.

Ramboll Finland Oy 2021. Länsi-Patelan rantareitin viitasammakkoselvitys.

Suomen Lajitietokeskus 2026. Aineistohaku viranomaisportaalista. <http://tun.fi/HBF.123242> (haettu 10.6.2026).